→ Hazırlayan: Gülder DEMİR

Madencilik Sektörünün Ekonomideki Yeri

Maden kaynakları bakımından kendi kendine yeterli olan ülkeler arasında olan Türkiye'de bugün altmışın üzerinde farklı mineral ve maden üretimi yapılmaktadır. Türkiye'de hammadde yoğun sanayiler gelişmiş ve büyük ölçüde dışa açılmıştır. Seramik, çimento, demir-çelik, yapı malzemeleri bunların başında gelmektedir. Dünyada 132 ülke arasında toplam maden üretim değeri itibariyle 28'inci, üretilen maden sayısı bakımından onuncu sırada yer alır.

Türkiye'nin madencilik sektörüne yönelik ilk adımların atıldığı tarih 1923 İktisat Kongresi olarak bilinmektedir. Bu dönemde madencilikte önemli atılımlar yaşanmış, eğitim, finans, arama ve üretim konularında görevlendirilmek üzere sırasıyla "Maadin ve Sanayi Mekteb-i Alisi", "Sanayi Maadin Bankası", "Maden Teknik Arama Enstitüsü" ve "Etibank" kurulmuştur.

Türkiye'de madencilik faaliyetleri 3213 Sayılı Maden Kanunu çerçevesinde yürütülmektedir. Son olarak 5 Haziran 2004 tarihinde 5177 Sayılı Kanun ile yapılan değişiklikle izin ve uygulama yönetmelikleri yürürlüğe girmiştir. Türkiye'de maden işletmelerinin üretim ölçekleri; taşkömürü, linyit, demir cevheri, altın, feldispat ve bazı doğal taş işletmeleri hariç tutulduğunda yaygın olarak "küçük ve orta ölçekli" işletmeler grubuna girmektedir.

Madencilik sektörü, başta sanayi olmak üzere, ekonominin diğer sektörlerinin ihtiyaç duyduğu temel girdileri sağlarken özellikle kırsal bölgelerde, yeni istihdam imkânlar yaratır. Bu bölgelerde başta ulaşım olmak üzere, önemli altyapı yatırımlarının gerçekleşmesini sağlar. Gelişmiş sanayi ülkelerinin milli gelirinde madencilik sektörünün payı yüzde 4-10 gibi bir oranda iken ülkemizdeki payı yüzde 1,2 gibi düşük bir düzeydedir.

Sektörde, yirmi dolayında yabancı ortaklı yerli firma ile birlikte yaklaşık dört bin adet işletmenin faaliyet gösterdiği tahmin edilmekte olup, 34 bin 883 arama, sekiz bin 568 işletme olmak üzere toplam 43 bin 451 maden ruhsatı işlem görmektedir. 2005 yılı sonu itibariyle maden ocak işletmeleri, tesis ve yardımcı tesis işletmeleri, atölyeler, mevsimlik işçiler, yan sanayi dâhil 175 bin dolayında iş gücü bulunmaktadır.

MİGEM, bu yıl da özel sektöre araştırma, ön işletme ve işletme ruhsatı vererek yeraltındaki madenlerin ekonomiye kazandırılması için 71 ilde 5 bin 576 maden sahası için ihalelere başlıyor. 12 Mayıs 2009 tarihine kadar yapılacak ihalelerde iki hektardan iki bin hektara kadar değişik büyüklüklerde arazi özel sektöre devredilecek. Böylece altından kurşuna, mermerden bora çeşitli madenler değerlendirilmiş olacak.

557 sahayla ilgili ihale yapılacak ilk il Kayseri. Bu ilde 737 bin hektarlık sahada arama yapılacak. 378 ihalenin yapılacağı Kahramanmaraş'ta ise yaklaşık 350 bin hektar alanda arama yapılacak. Bu illeri Sivas, Gümüşhane ve Karaman izleyecek.

MİGEM, özel sektöre mermer, maden kömürü, elmas, yakut, uranyum, toryum, altın, kurşun, demir gibi madenlerin yanı sıra stratejik anlamda Türkiye'nin önemli kazançlarından biri olan bor maden sahalarını da arama ve işletme hakkını verecek.

Atıl duran sahaların özel sektör eliyle işletilerek, ekonomiye katma değer sağlanması amacıyla programa alınan maden sahalarının bulunduğu iller şunlar: Ankara, İstanbul, İzmir, Mersin, Hatay, Hakkari, Gümüşhane, Giresun, G.Antep, Erzurum, Erzincan, Elazığ, Edirne, Diyarbakır, Denizli, Çorum, Çakırı, Bursa, Burdur, Bolu, Bitlis, Bingöl, Bilecik, İzmir, Kastamonu, Kırklareli, Kayseri, Kırşehir, Kütahya, Konya, Manisa, Malatya, K.Maraş, Muğla, Niğde, Nevşehir, Sivas, Siirt, Samsun, Rize, Ordu, Tunceli, Trabzon, Tokat, Tekirdağ, Artvin, Ardahan, Adıyaman, Afyon, Aksaray, Yozgat, Van, Uşak, Zonguldak, Şırnak, Karaman ve Bayburt.

TOBB MADENCİLİK SEKTÖR MECLİSİ BAŞKANI İSMET KASAPOĞLU:

"Türkiye'de Madenci Son Derece Tehlikeli Pozisyonda"

TOBB Madencilik Sektörü Meclis Başkanı İsmet Kasapoğlu, Türkiye'nin sahip olduğu maden rezervlerini yeteri kadar kullanmadığına dikkat çekerek, potansiyelin kullanımı için üst yönetimlerde sağlam bir irade ve sık sık değişmeyen, akılcı politikalara ihtiyaç olduğunu söyledi.

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) Madencilik Meclisi ve aynı zamanda Madencilik Sektörü Bakanlar Konseyi Birliği Başkanı İsmet Kasapoğlu, dünya madencilik pazarında Türkiye'nin üç madenle tanındığını, bunlardan borun dünya piyasalarında birinci, feldispat ve manyezit ile ikinci sırada olduğunu belirtti. Türkiye'nin dünya sıralamasında ilk ona girdiği başka madeni olmadığını söyleyen Kasapoğlu, "Türkiye'de madencilik yapılacak mı, yapılmayacak mı" sorusuna net bir cevap veremediğini ifade ederek "Geçenlerde İstanbul Çevre Kurulu, 2014 yılından itibaren İstanbul il sınırı hudutlarında madencilik yaptırmayacağına yönelik karar veriyor. Oysa böyle bir kanun verme yetkisi yok. Bütün çevrecilere tek tek saygım var ama madencilik yapılmasın diye toplanıyor, bir sürü nutuk atıyor sonra otomobillerine binip gidiyorlar. Fakat o otomobili yapmak için 1200 kilo ağırlığındaki o otomobili yapmak için on beş ton mineral maddeyi bu doğadan söküp almak lazım, bunu farkında değiller. Detaya inmeye gerek yok, eskiden bir laf vardır 'balıklar suda yüzer ama suyu bilmez' olay bu."

● Türkiye'yi maden yatakları açısından değerlendirebilir misiniz?

Türkiye'yi maden yatakları açısından değerlendirdiğimizde şanslı bir ülke olduğunu söyleyebilirim. Birçok ülkeden daha fazla tür maden cinsine sahip, mevcut tespitlerin çok ötesinde büyüklükler olabileceğini jeolojik yapı göstermesine rağmen gereken aramalar maalesef tamamlanabilmiş değil. Madenciliğin ilk ateşi İzmir İktisat Kongresi'nde atılmıştır. Türkiye'nin kurtarılmasının üzerinden bir sene geçmeden İzmir'de iktisat Kongresi kuruluyor ve orada ilk üzerinde durulan şey doğal kaynaklarımızı nasıl değerlendireceğiz konusu oluyor Son derece mantıklı, akıllıca bir şey, kimden borç buluruz değil kendi varlıklarım nedir, bundan nasıl faydalanabilirime yoğunlaşmıştır. Orada madencilik ön plana çıkmıştır ve tespit edilen konulardan biri de madencilik konusunda yetişmiş eleman bulunmadığı ve yüksek eğitim kurumu oluşturulması karar altına alınmış. 1923

İzmir İktisat Kongresi'nde bu konuşuluyor, 1925'te Zonguldak'ta Maden Yüksek Mektebi açılıyor. Bundan ibret alınması gerekir. Bugünkü şartlar altında, elimizdeki teknolojik olanaklarla bir kaç senede bir yönetmeliği düzeltemiyoruz. Ayrıca bugünlerde sözünü ettiğimiz Anadolu'daki altın yatakları meselesi İzmir İktisat Kongresi'nde ele alınıp bir altın arama kurumu oluşturulmasına karar verişmiş ama maalesef ondan sonraki yönetimlerde doğal kaynaklar meselesi gittikçe zayıflamış, son 1978 bir devletleştirme ile o güne kadar oluşmuş özel sermaye de yine sıfırlanmıştır. Madencilik ulusal kaynaktır, sadece devlet tarafından işletilmelidir, sahibi devlettir denilerek.

Bu arada devlet bazı iyi işler de yapmıştır örneğin MTA yakın geçmişe kadar önemli işler yapmıştır ama son yirmi yıldır maalesef MTA'ya yeterli bütçeler verilmediğinden arama faaliyetlerini sürdürememektedir. Türkiye gerekli aramalarının 25-30'unu yapabilmiştir yüzde yetmişi daha bakirdir. Türkiye bu durumu bir düzenlemeyle halletmesi lazım çünkü Avrupa ülkelerinde varlığını ortaya çıkarmamış ülke yok. Herkes neyi var, neyi yok biliyor ve bir programa bağlamış durumdalar. Şimdi Avrupa Birliği ülkeleri gelecekte ben maden kaynaklarımı hangi yöreden, hangi kıtadan, hangi ülkeden nasıl sürekli tedarik edebilirim telaşı içinde. Ferhurgen'in meclise verdiği önerge de bu ve iki yıldır bu konuda çalışılıyor. 28-29 Nisan'da Prag'da yapılacak AB ülkeleri maden kaynaklarımı gelecekte nasıl karşılayacaklar, nereden karşılayacaklar, nasıl teminat altına alacaklar konularını bir sonuca ulaştıracaklar. Biz ne yapıyoruz, madencilik de neymiş yapılmasa da olur diyoruz, kendi kaynaklarımızı değerlendiremiyoruz. Bizim sektöre genel bakış maalesef üzücü.

Devletin elinde ruhsat anlamı olarak bir tek bor ve kömür kaldı. Kömürde de şöyle bir gelişme var ki ben derginiz aracılığıyla hem TTK hem de TKİ yöneticilerini kutlamak istiyorum, doğru bir karar alarak özel sektörle iş birliğine gittiler ve ruhsat alanlarında özel madencilere reel üretim yaptırıyorlar. O zaman özel madencilik illa ruhsat sahibi olacak diye bir iddia yok. Asıl amaç sektörde üretim olsun, sektörde edinilmiş madencilik kültürü yok olmasın bunu sağladıkları için iki kurum bence gayet başarılı.

● Türkiye'ye maden işletmeciliğine yönelik yabancı sermaye girişi oluyor mu?

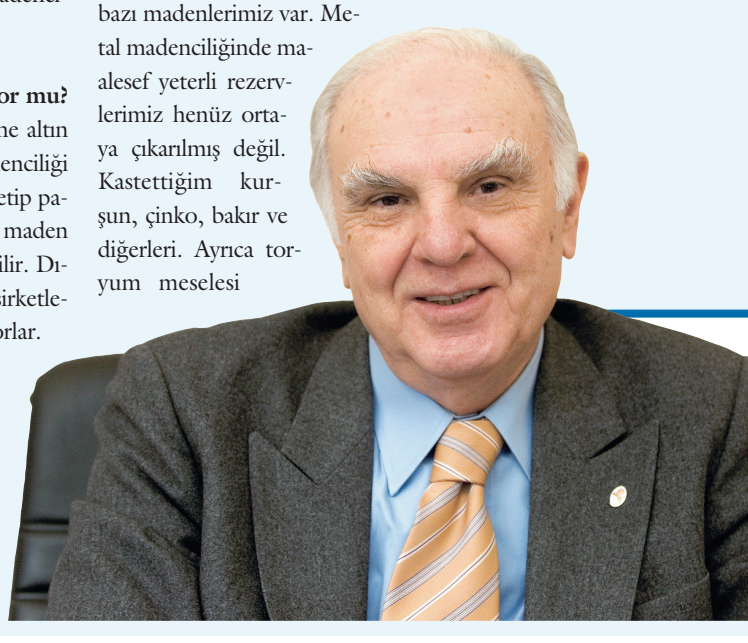
Türkiye'de madencilikte yabancı sermaye yok denilecek kadar az. Birkaç tane altın arama faaliyeti için gelen şirket oldu onlar da şöyle geldi. Türkiye dışında, madenciliği ciddiye almış bütün ülkelerde risk sermayesi diye bir şey var. Bir şirket maden üretip para kazanıyorsa her ülke kendi kanununda belirttiği yüzde miktarını belirtmiştir o maden tükendiğinde yeni aramalar yapsın diye vergi dışı bir pay ayırmasına müsaade edilir. Dışarıdaki şirketle bunu harcamak zorundadırlar. Yurtdışına gidip yabancı maden şirketlerinde çalışan jeolog mühendis arkadaşların yönlendirmesiyle Türkiye'ye geliyorlar. Yoksa Türkiye'ye madencilik alanında yabancı sermaye akıyor diyemeyeceğim.

● Bor yataklarımız açısından Türkiye avantajlı bir konumda değil mi?

Yüzde otuz civarında bir arama yapılıp mevcutlar bilinir hale getirilebilmiştir. Dünyanın en büyük bor yatakları Türkiye'dedir. Bordaki asıl avantajımız avantajımız bu bor yataklarının yüzde seksenine sahip olmamız değil, bor yataklarımızdan elde edilen ilk ürünün maliyeti on sekiz-yirmi dolar. Aynı ürünün Türkiye dışındaki yirmi-otuz paya sahip maden yataklarında maliyet altmış dolar. Türkiye'deki maliyetin üç misli, işte asıl avantajımız bu. Bor yataklarımız açık işletme, kepçe ile yükle götür. Oysa onların öyle değil yeraltı çalışıyorlar, rakımlar yüksek, limanlara çok uzak bütün bunlar fiyatı yükseltiyor. Bu avantajımıza rağmen bor piyasasına baktığımız zaman on sene öncesi Türkiye'nin bordaki payı yüzde yirmiydi, bu günlerde Türkiye'nin payı biraz yükseldi.

● Bor işletimi özel sektöre neden kapalı?

Özel sektör borda ne ruhsat sahibi olabilir, ne de başka maden ararken bor bulmuşsa ona sahip olabilir, devlete vermek zorundadır. Özel sektör boru hammadde olarak kullanma imkânına da pek sahip değil. Bor üretilen yerde borik asit tesisi kuran arkadaşlarımız iflas ettirildi. Niye derseniz, o fabrika kurulurken yüz dolara vereceğim dediği hammaddeye 240 dolar istedi. Bora dayalı kimyasal maddeler üretiminde veya nihai maddeler üretiminde Türkiye geç bile kaldık. Çünkü hiçbir maden vazgeçilmez değildir, yerine ikame metotları geliyor. Yıllardır Türk insanın kafasında bor uzay yakıtı olacak, geleceğin petrolü, bizim geleceğimizin garantisi. Ne oldu enstitü kurdular şimdi açıklamalar geliyor bordan asfalt yaptık, bordan gübre yaptık. Bir Allahın kulu da çıkıp eskiden böyle diyordunuz şimdi niye böyle konuşuyorsunuz diye soran yok. En büyük varlığımız bu. Sonra trona. Solüsyon madenciliği ile üretilen Çin'den sonra en büyük uygulama Türkiye'de yapılan geçtiğimiz ayda Eti Holding ile Ciner Grubu'nun soda külü tesisi açılışı Türkiye için güzel bir yatırım. Soda ülke için iyi bir yeraltı kaynağı. Onun dışında daha çok endüstriyel hammaddeler, feldspat gibi, ponza gibi bazı madenlerimiz var. Metal madenciliğinde maalesef yeterli rezervlerimiz henüz ortaya çıkarılmış değil. Kastettiğim kurşun, çinko, bakır ve diğerleri. Ayrıca toryum meselesi

Türkiye'nin 2007 Yılı Önemli Maden Üretimleri (x Bin Ton)

Madenler	Üretim Miktarları
Taş kömürü	**2.454**
Linyit (Tüv.)	70.000
Demir cevheri (Tüv.)	**4.800**
Krom	3.600
Bakır (Konst.)	**387**
Çinko (Tüv.)	464
Kurşun (Tüv.)	685
Bor	1.380
Alüminyum	**1.200**
Mermer	6.100
End. Mineraller	**21.000**
Çimento hammaddeleri	68.000
Tuğla-kiremit-kil	**5.000**
Agrega	300.000

Kaynak: MİGEM ve Üretici Kuruluşlar

Türkiye'de çok konuşulur. Oysa Türkiye'de ispatlanmış, üretilebilir bir gram toryum tespit edilememiştir. Belirli bir flüorit cevheri içinde belirli oranda toryum tespiti yapılabiliyor, bundan da toryumun üretilebildiğini tespit eden daha bugüne kadar kimse çıkmadı ama ısrarla bir toryumdur gidiyor. Geçenlerde sorumlu bir kişi konuşuyor nükleer santral kuruyoruz, kararlıyız üstelik toryum yataklarımız da var diyor. Bir kere toryumun nükleer santrallerde kullanılıp, kullanılmayacağı henüz deneme safhasında, yani sonuçlanmış bir şey yok. İki, kurulacak denilen nükleer santralin fizibilitesi, projesi, teknolojisi uranyuma göre. Üç, toryum zaten yok ki, nasıl oluyor da var deniliyor. Sonra internet sitelerinde birileri "neptünyum varmış, ostinyum varmış trilyon dolarlar filan" böyle şeylere inanmayın demekten başka söylenecek söz yok. Şimdi bir işin sahibi belli olmayınca, yani kime sorarsam doğru cevap alırım diye bir kurum olmayınca önüne gelen hurafeler uydurulup duruyor. En büyük sıkıntımız bu. Bu çok abartılı havada aklı başında, bilimsel, soğukkanlılıkla yaklaşan açıklamalar olmuyor.

● **Uluslararası şirketlerin Türkiye'de yeni maden yataklar ortaya çıkmasın diye oynadıkları bir oyun mu var?**

Teşhisiniz çok doğru. Maden üretiminin moda değişti deyip bir maden üretiminin satışı artmaz ya da çinko ne güzeldir diye çinko satışını artıramazsınız. Dünya madenlerinin tüketimi çok cüzi miktarlarda artar. Örneğin bir ülke yeni bir maden kaynağı bulunup, üretime alınıp dünya pazarına sunulursa o ana kadar o madeni üreten uluslararası şirketlerin payı azalacak demektir. Onun için uluslararası büyük şirketler (burada uluslararası sözünü kötülemek için değil tarif edebilmek için kullanıyorum) yeni rezervlerin bulunmasından haz etmezler. Bunun için de o ülkede madenin bulunma aşamasında ruhsatına sahip olup bekletip piyasaya sürmezler, ancak diğer yataklarda üretim azalınca devreye sokmak için bekletirler ya da yaptıkları bilgi yönlendirmeleriyle o madenin de pek önemli olmadığını, başka problemler yaratacağını gibi bir propagandaya girerler. Esir madenler kavramı buradan çıkmıştır. Böylece yeni yatakların faaliyete geçmesine mani olmaya çalışırlar. Burada akıllı olmak lazım. Bir ülke silah zoruyla yaptırmıyor ki bunu. Eğer ülkenin yönetimi ve halkı bilinçliyse hesabını yapıp üretimini yapıyor. Maalesef bizim gibi yönlendirmeye çok açık toplumlarda sizin söylediğiniz şekle dönüşüyor. Ortaya öyle bir konuyor ki sanki madencilikle çevrecilik sanki tam birbirlerinin zıddıymış gibi algılanıyor. Orta ve Doğu Anadolu'daki bozkırlar, stepler madencilik yüzünden mi o hale geldi. Tarihte okuyoruz Timurlenk'in fillerini sakladığı Ankara ormanlarını madenciler mi yok etti. Madenciliğin bugüne kadar en yoğun yapıldığı kıta Avrupa hala dünyanın en yeşil kıtası. Türkiye'de en eski madencilik yapılan yer Batı Karadeniz Zonguldak hala Türkiye'nin en yeşil yeridir. Madencilik doğa düşmanı, çevre düşmanı bir faaliyet olarak gösterilemez. Nasıl ki hasta olan insanı kurtarmak, sağlığına kavuşturmak için bir ameliyat gerektiği zaman o insanı yaşatmak kurtarmak içindir, madencilik de bir doğa ameliyatıdır. İnsanları yaşatmak için doğanın bir şeyini açıyor faydalı olanı alıyor insanın hizmetine sunuyor ve kapatıyor. Ama siz orayı yerleşim yeri olarak yaparsanız bir daha doğayı kurtaramazsınız. Doğaya el koymak isteyenler madenciliği daha da kötüleyip hedef saptırıyorlar. Örneğin bir zeytin kanunu vardır ibret için okumak lazım. Diyor ki zeytinciliğin özelliklerini bozucu toz, duman çıkaran faaliyetler üç kilometre mesafe dâhilinde yapılamaz. Bunu herkes madencilik diye algılıyor. Bir zeytin ağacı var burada zeytincilik yapamazsınız diyor. Oysa aynı kanunun alt maddesinde zeytinlik alanların yüzde onuna kadar olan miktarı imara açılabilir hükmü

1999 yılında Türkiye Madenciler Derneği'ni Avrupa Madenciler Birliği'ne üye yapma başarısını gösteren İsmet Kasapoğlu, "Avrupa Birliği'ne Türkiye girmeden sektör olarak madenciler girdi" diyor.

var. Sırf onu makul gösterebilmek için üste bu fikrayı koymuşlar.

● Türkiye'de maden aramalarının çevreye zarar vermesine yönelik kanunlar var mı?

Ormanlık bir alanın madencilik faaliyetine tahsis edilebilmesi için o alandaki ağaçları tek tek sayıp, yaşlarını tespit edip ben eğer yeni ağaç dikersem bu yaşa kadar bana kaça mal olur deyip parasını peşin alıyor. Ondan sonra her yıl o orman alanını kullanıyorsun diye kira veriyor. Madenci faaliyetini bitirip çekildiğinde parasını peşin verdiği için düzeltme işini yapması gerekenler düzeltmiyor. Herkes de madenciyi suçluyor, bakın madenci ne yaptı bırakıp gitti deniliyor. Madenci düzeltmeye çalışsa orman müsaade etmiyor, orman onu başka türlü değerlendirmelere bakıyor. Madencinin kullandığa alana sarfiyat toprağı döktürürsem ekstra para kazanırım veya şöyle kullanırsam daha çok para kazanırım gibi. Ben ayrıca Avrupa Birliği'nde Avrupa Madenciler Birliği üyesiyim, madenlerin rehabilitasyon meselesinde yerel yönetimler en fazla salahiyetli kılıyor. Yörelerin insanlarının değişen ekonomik ve sosyal ihtiyaçları oluyor madencilerin boşalttığı alanları böyle kullanırsak avantajımız olur düşüncesiyle hareket ediliyor. Örneğin eski bir kömür ocağının üstünü ihtiyaç doğmuş ralli pisti yapmış, at yarışları için malez yapmış golf sahası yapmış. Karadeniz bölgesindeki maden ocakları için hep şikâyet ederiz ki onların parası ödenmiştir. Onları orada tutar sonra gider bakir yerde ralli pisti yaparız. Bütün bunlar akılla, bugüne kadar yapılmış olanları da inceleyerek makul düzenlemeler yapmak gerekiyor. Madencinin şu an en büyük sıkıntılarından biri orman alanında maden yapılacak. Orman Bakanlığı diyor ki "Sen burayı nasıl rehabilite edeceksin şimdiden projesini ver, ayrıca taahhüt et burayı böyle yapacağım diye onun için de noterden de onaylat. Enerji ve Tabii kaynaklar Bakanlığı ormanlık alanı madenciye işletme ruhsatı verirken sen burayı terk ederken nasıl düzenleyeceksin bana proje ver. Çevre Bakanlığı doğaya nasıl kazandıracağının projesini isterim" diyor. Bunların her birinin projesi farklı. Üç bakanlık bir araya gelip ormanlık alanın yeniden kazandırılması için şunları, şunları uygulayacağın bir proje ver demiyorlar. Düşünün madencinin halini. Kime dert anlatacaksınız.

● TOBB'dan sektörünüze yönelik hangi çalışmaları yapmasını bekliyorsunuz?

Her bakanlık kendi bünyesinde madencilik sektörünü doğrudan ilgilendirecek yönetmelikler hazırlıyor. Öncelikle şunu talep ediyoruz madencilik alanında bir yönetmelik hazırlanırken TOBB'la mutlaka ve mutlaka bağlantıya geçilmeli. TOBB'un o yönetmeliğe katkı koyması lazım. Yoksa her bakanlık hazırladığı yönetmeliği yürürlüğe koyduğunda bir türlü düzeltilemiyor. Anayasa Mahkemesi Madencilik Yasası Yedinci Madde Birinci Fıkrasını iptal etti. Madencilik sektörü açısından bu karar çok önemli. Yedinci madde diyor ki, madencilik faaliyetlerinin izne tâbi olduğu alanlarda; sulak alanlar, SİT alanları, avlaklar, meralar, otlaklar gibi alanlarda madenciliğin yapılma şartları ve madenciliğe uygulanacak yaptırımlar Bakanlar Kurulunca çıkarılacak yönetmelikle belirlenir diyor. Bu da şundan düşünüldü. Madencilik çok uzun soluklu iştir. Bugün yatırım yapıyorsunuz ama belki yirmi sene sonra geri alacaksınızdır, bunun için birtakım güvenceler olması gerekir dendi. O nedenle de bakanlıkların bireysel inisiyatifine bırakmayalım, Başbakanlık her bir bakanlığın koordinasyonunu yapıyor, Başbakanlıkça çıkarılacak her yönetmelikte de her bakanın da imzası olacak. Dolayısıyla tartışmaya mahal olmadan Başbakanlık yönetmeliği ile belirlensin denildi. Her nedense Cumhuriyet Halk Partisi (CHP) bu konuda Anayasa Mahkemesi'ne dava açtı ve Anayasa Mahkemesi de bu hükmü iptal etti. Şimdi Türkiye'de madenci son derece tehlikeli bir pozisyonda. Bütün bu alanlarda madenciliğin nasıl yapılacağına dair temel kanun hükmünde kararname iptal edilmiş durumda. Ancak Anayasa Mahkemesi insaflı davranarak madencilik alanındaki uygulamalar bir yıl için yürürlüktedir demiş. Açıkçası bir yıl içinde bunu yeniden düzenleyin diyor. Şimdi bir yıl içinde yeniden düzenlenmediği takdirde madencilik perişan olur. TOBB bu konuda öncülüğü alıp bu düzenlemeyi bir an evvel sektörün yaşayabileceği kurallar dâhilinde çözülmesi için öncülük yapabilir.

Türkiye'nin Maden Rezervleri:

Maden	Dünya (Bin Ton)	Türkiye (Bin Ton)	Yüzde
Bor (b2o3)	**1.021.000**	**644.000**	**63,1**
Linyit	390.000.000	8.000.000	2.05
Trona	**24.236.000**	**196.000**	**0.81**
Krom	3.500.000	31.000	0.75
Demir	**69.607.000**	**131.000**	**0.20**
Bakır	341.000	2.200	0.40
Boksit	**28.047.000**	**87.400**	**0.31**
Taş kömürü	650.000.000	1.100	0.17
Fosfat	**34.000.000**	**39.000**	**0.12**

Kaynak: Min. Com. Sum 2000

MTA GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÜZER:

"Derin Maden Aramacılığı ve İşletmeciliğine Geçmemiz Gerekmekte"

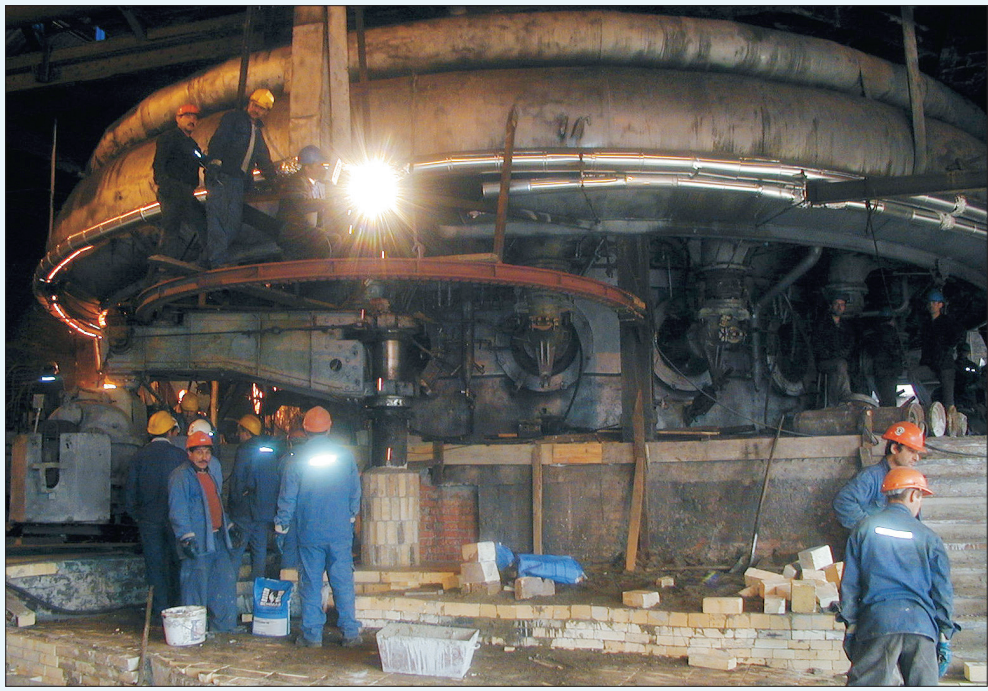
MTA Genel Müdürü Mehmet Üzer, Türkiye'de madencilik sektörüne yönelik değerlendirmesinde, "Madencilik politikalarına verilen önemle birlikte, 2004 yılı maden ihracatımız 1,3 milyar dolar olmuş, 2005 yılında 2004 yılına göre yüzde 15'lik artışla 1,5 milyar dolara çıkmıştır. 2006 yılında maden ihracatımız yüzde 35'lik artışla iki milyar dolara, 2007 yılında yüzde 30,5 artışla 2.715 milyar dolara, 2008 yılında ise bir önceki yılın ilk altı ayına göre yüzde 34 artış olmuştur" dedi.

Türkiye'nin maden ihracatında doğal taşların 1,250 milyar dolar ile ilk sırada yer aldığını belirten Maden Teknik Arama (MTA) Genel Müdürü Mehmet Üzer, doğal taşlar ürün grubunu 544,3 milyon dolar ile metalik madenler, 491 milyon dolar ile endüstriyel hammaddelerin takip ettiğini belirtti. Üzer, sektörel bazda ihracatta en önemli artış madencilikte olduğunu, "Cari Fiyatlarla Gayri Safi Milli Hasıla" içindeki madencilik sektörünün payının sürekli olarak artış göstermekte olduğuna dikkat çekerek, 2002 yılında 1,93 milyar dolar iken 2006 yılında da 7,5 milyar dolar olarak gerçekleştiğini belirtti.

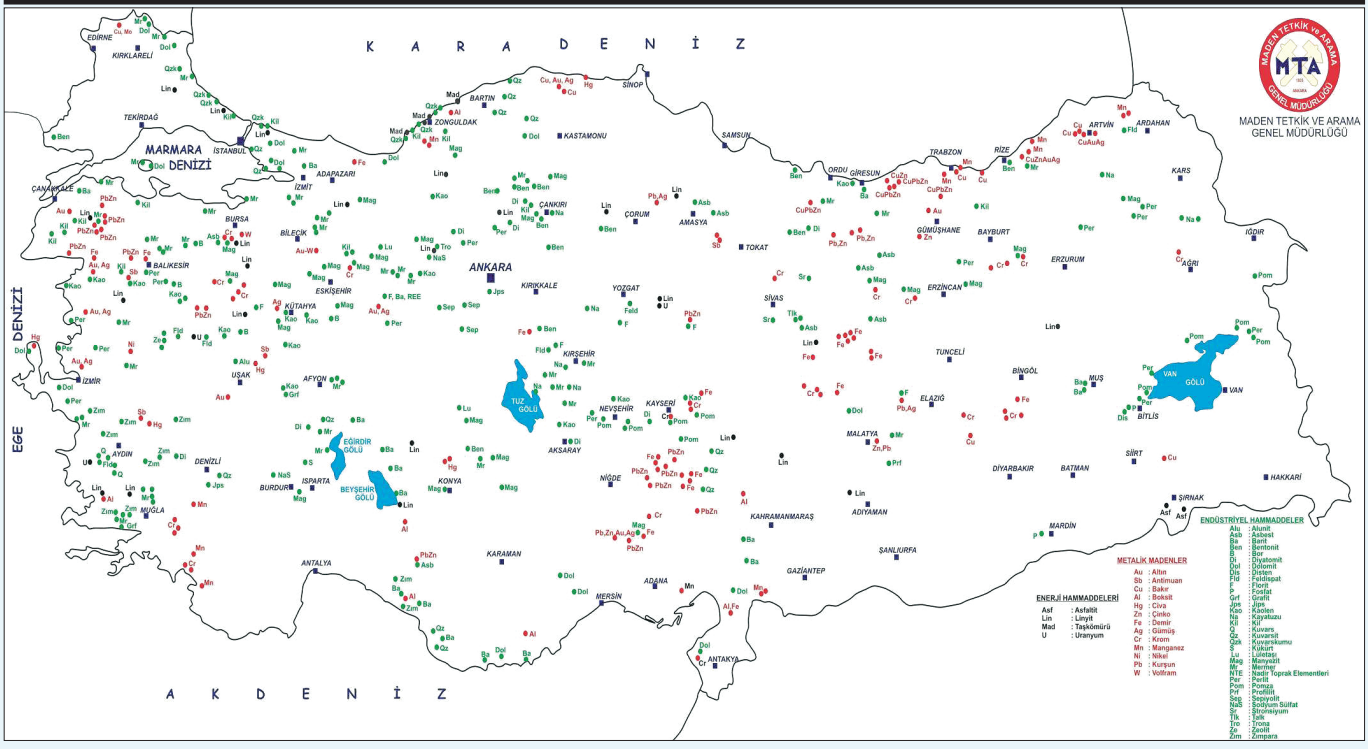
● **Türkiye dünya ile kıyaslandığında maden yatakları konusunda nasıl bir tablo karşımıza çıkıyor?**

Madencilik, taşın ilk kullanıldığı tarihten itibaren insanoğlu için, yaşamının vazgeçilmez bir parçası haline gelmiş, bugün ve gelecekte de aynı niteliğini sürdüreceği görülen temel sektörlerden biridir. Çağlara adını veren, savaşların öncelikli sebebi ve Sanayi Devrimi'nin başlıca itici gücü olan madenler, günümüzün gelişmiş ülkelerinin geçmişinde hayati rol oynamıştır. Neticede, geçtiğimiz yüzyılda, Dünya Gayri Safi Yurtiçi Hâsılası (GSYİH) yaklaşık on sekiz kat artmış ve küresel kaynak tüketim miktarı da buna paralel büyümüştür. Dünya ham petrol tüketimi 20.43 milyon ton'dan 3,5 milyar tona yükselerek 177 kat, çelik tüketimi 27,80 milyon ton'dan 847 milyon tona yükselerek otuz kat artış göstermiştir. Alüminyum tüketimindeki artış ise çok daha fazladır. Alüminyum tüketimi 6800 ton'dan 24,54 milyon tona yükselerek yaklaşık 3600 kat, bakır tüketimi ise 495 bin tondan 14 milyon ton'a yükselerek 28 kat artmıştır.

Günümüzde, Dünya'da yıllık 1,5 trilyon ABD Doları değerinde on milyar tonun üzerinde maden üretilmektedir. Bu rakamın yüzde 75'i enerji hammaddeleri, yüzde onu metalik madenler ve yüzde 15'i endüstriyel hammadde üretimine aittir. Verilen değerler madencilik endüstrisinin dünya ekonomisi için ne kadar önemli olduğunu göster-

Türkiye Metalik ve Endüstriyel Hammadde Potansiyeli

mektedir.

Ülkemizin karmaşık jeolojik yapısı çok çeşitli madenlerin ülkemizde bulunmasına olanak sağlamıştır. Ancak Türkiye'nin karmaşık jeolojik yapısı maden aramayı zorlaştırmaktadır. Ülkemiz yeraltı kaynakları yönünden dünya madenciliğinde adı geçen 132 ülke arasında toplam üretim değeri itibariyle 28'inci, maden çeşitliliği itibariyle onuncu sırada yer almaktadır. Başta endüstriyel hammaddeler olmak üzere, metalik madenler, enerji hammaddeleri ve jeotermal kaynaklar açısından ülkemiz zengindir. Türkiye maden çeşitliliği bakımından zengin bir ülkedir. Günümüzde dünyada ticareti yapılan doksan

çeşit madenden yetmiş yedisinin varlığı ülkemizde saptanmıştır. Ülkemizde halen altmış civarında farklı maden ve mineral üretimi yapılmaktadır. Dünya metal maden rezervlerinin yüzde 0,4'ü, endüstriyel hammadde rezervlerinin yüzde 2,5'i, kömür rezervlerinin yüzde biri ve jeotermal potansiyelinin yüzde 0,8'i ülkemizdedir. Zengin olduğumuz madenler arasında ilk sırayı, dünya rezervlerinin yüzde 72'sini oluşturan, bor mineralleri almaktadır. Zengin kaynaklara sahip olduğumuz madenler ise tabloda sıralanmıştır. Bu madenleri bulmak için "Derin Maden Aramacılığı ve İşletmeciliğine" geçmemiz gerekmektedir.

● Türkiye'de maden işletmeleri konusunda uygulanan prosedür nedir?

Hükümet ve Enerji Bakanlığımızın bir politikası olarak enerji ihtiyacımızın yerli kaynaklardan karşılanması politikası kapsamında son üç yılda yaptığımız kömür arama projeleri kapsamında (özellikle derin sondajlar yaparak) yirmi, yirmi beş yıldır değişmeyen 8,3 milyar ton kömür rezervi, 350 bin metre sondaj yaparak 3,3 milyar ton yeni kömür rezervi bulunarak yüzde 35,5 artmıştır. Ülkemizin toplam linyit rezervi 11,6 milyar tona yükseltilmiştir. Benzer bir sonuç; bor arama master projesinden elde edilmiştir. Yaptığımız çalışmalar sonucunda bilinen bor rezervlerinin üzerine 1 milyar ton yeni bor re-

zervi bulunarak dünya bor rezervindeki ülkemizin sahip olduğu pay yüzde 63'den yüzde 72'ye çıkartılmıştır.

Türkiye'de yılda 150 milyon ton seviyelerinde üretilen maden ürünleri, inşaat sektöründe ve sanayide hammadde olarak tüketilmekte olup yılda ülkemize beş, altı milyar dolar katma değer kazandırmaktadır. Bor, krom, selestit, manyezit, barit, mermer, pomza, feldspat gibi madenler büyük oranda ihraç edilmekte, yılda yaklaşık 60 milyon ton mertebesinde üretilen kömür ise, büyük çoğunluğu termik santrallerde olmak üzere, yurt içinde tüketilmektedir.

● Altın yatakları konusunda Türkiye'nin durumu nedir?

Ülkemizin teorik altın potansiyelinin altı bin 500 ton olduğu tahmin edilmektedir. Bu potansiyelle dünyada ikinci durumdadır. Şu ana kadar yapılan çalışmalarla 600 ton altın varlığı görünür hale getirilmiştir. Yani mevcut potansiyelin yüzde on bulunmuştur. Ülkemizde bulunan bu altın yataklarından şu ana kadar elli ton civarında altın üretilmiştir. Ayrıca ülkemiz yılda 300 ton altın ithal etmektedir. İthal edilen altının 100-150 tonu ülkemizde işlendikten sonra ihraç edilmekte kalanı ise ülkemizde tüketilmektedir. Ülkemiz, yılda beş milyar dolar altın ithal etmekteyiz. Ülkemiz endüstriyel hammadde potansiyeli açısından dünya rezervinin yüzde 2,5'na sahiptir. Bazı endüstriyel hammadde mineralleri açısından ise çok daha fazla oranlarda rezerve sahibiz; örneğin borda dünya rezervinin yüzde 72, doğal taşta ve mermerde yüzde 32, feldispatta yüzde 14, bentonitte yüzde 13'ü ülkemizde bulunmaktadır. Maden ihracatımızın en büyük kısmını (yüzde 70-80'ini) endüstriyel hammaddeler oluşturmaktadır. Özelliklede bir milyar doları aşan ihracatla mermer, 400 milyon dolar ihracatla bor önemli yer tutmaktadır.

● Kömür yatakları ve jeotermal enerji potansiyeli nedir?

Türkiye'nin taşkömürü toplam rezervi 1,335 milyon tondur. Bunun yaklaşık yüzde 72'si "kok"laşabilir özelliktedir. Yıllık ortalama 2,4-2,5 milyon ton civarında taşkömürü üretimi yapılmaktadır.

Türkiye'nin hemen her bölgesinde linyit yataklarına rastlanmaktadır. Bilinen linyit yataklarının en önemlilerini Kahramanmaraş-Elbistan, Muğla-Yatağan, Manisa-Soma, Kütahya-Tunçbilek-Seyitömer, Ankara-Beypazarı ve Sivas-Kangal havzaları oluşturmaktadır. Ülkenin toplam linyit rezervi 11,6 milyar ton olup, yılda 54 milyon ton civarında üretim yapılmaktadır. Ülke linyit rezervleri bakımından dünyada yedinci ve üretim sıralamasında ise altıncı durumdadır. Türkiye'nin teorik jeotermal enerji potansiyeli 31.500 Mwt olarak kabul edilmektedir. Ülkemiz bu potansiyeli ile dünyada yedinci Avrupa'da ise birinci konumdadır. Türkiye'nin bugün jeotermal enerjiyi doğrudan kullanım kapasitesi 1229 MWt dir. Doğrudan kullanım açısından ise dünyada beşinci durumdadır. Bu kapsamda ülkemizin jeotermal potansiyelinin bilgilerini en güncel olarak içeren Jeotermal Envanteri basılarak sektörün hizmetine sunulmuştur. Envanterde lokasyonlar, debiler, sondaj derinlikleri, jeolojik yapı bilgileri detaylı olarak yer almaktadır.

Zengin Kaynaklara Sahip Olduğumuz Madenler

Bor	**Feldspat**	**Pomza**	**Barit**
Perlit	Bentonit	Manyezit	Sodyumsülfat
Kayatuzu	**Trona**	**Jips**	**Stronsiyum tuzları**
Zeolit	Olivin	Asbest	Lületaşı
Sepiyolit	**Profilit**	**Dolomit**	**Kalsit**
Mermer	Fluorit	Kuvars-kuvarsit	Siliskumu
Zımpara	**Diyatomit**	**Kireçtaşı**	**Linyit**

TTK Kömür Rezervlerini Rödevans Yolu İle Özel Sektör İşletmeciliğine Açtı

TTK Genel Müdürü ve Yönetim Kurulu Başkanı Rıfat Dağdelen, Türkiye'de özel sektörün, madencilik alanında her şeye rağmen önemli hamleler yaptığını, özelleştirilen kömür sahalarında da özel sektörün başarılı çalışmalar yaptığına işaret ederek, özelleştirmede en önemli sorunun mevcut alışkanlıkların sürdürülmek istenmesi ve bürokrasinin direnci olduğunu, devlet sektörü ile özel sektörün ortak problemlerinin başında çevre ve ormanla olan sorunların geldiğini belirtti.

Türkiye Taşkömürü Kurumu (TTK) Genel Müdür ve Yönetim Kurulu Başkanı Rıfat Dağdelen, madencilik sektörünün acil ve uzun erimli çözüm bekleyen konuları yönelik görüşünü dile getirirken Madencilikle ilgili yasa ve yönetmelikler arasındaki farklı yorumlara ve uygulamalara neden olan uyumsuzluklara değinerek, kurumlararası mevzuat karmaşasının giderilmesi ve bürokratik işleyişin basitleştirilmesi gerekliliği üzerinde durarak, "Sektörün tüm temsilcilerinin katılımı ile konunun her yönüyle değerlendirilmesi uygun olacaktır" dedi. Dağdelen, Ekonomik Forum Dergisi'nin sorularını şöyle yanıtladı.

● Genel olarak Türkiye'de madencilik sektörünün öne çıkan sorunlar neler oluyor?

Bilindiği gibi Türkiye'de madencilik hem devlet hem de özel sektör eliyle yapılmaktadır. Devlet madenciliği, 1935 yılında oluşturduğu İktisadi Devlet Teşebbüsleri eliyle yapılmaktadır. İktisadi Devlet Teşekkülleri Devletin Ticari Kuruluşları olup Ticaret Kanunu'na ve Özel Hukuk Kurallarına tabidir. Ba-

siretli bir tüccar gibi davranmak zorunda olduğu ifade edilir. Türkiye'de gerek devlet sektörünün gerekse özel sektörün hem müşterek hem de farklı sorunları vardır. Öncelikle devlet sektörünün basiretli bir tüccar gibi davranması ve kâr etmesi istenilirken, devletin çıkardığı yasalar, tüzük ve yönetmelikler her yönden teşebbüslerin elini kolunu bağlıyor. İstediği şeyi istediği zaman yapamıyor. Yatırımlarda gecikmeler oluyor. Devlet sektörü ile özel sektörün müşterek problemlerinin başında çevre ve ormanla olan sorunlar geliyor. Şüphesiz madencilik yapan Kuruluşların çevreye zarar vermemek için gerekli tedbirleri alması şarttır. Aynı şekilde tahrip ettiği ormanı bilahare yetiştirmelidir. Ancak çevre ile ilgili kuruluşların bu tedbirleri abartarak madencilik faaliyetlerini engellememesi gerekir. Aynı şekilde ormanla ilgili kuruluşlarında madencilik faaliyetlerine daha hoşgörü ile bakması lazım. Bu konularla ilgili yasa ve yönetmeliklerin ülke koşullarına göre daha anlaşılır hale getirilmesi ve devlet bürokrasisinin azaltılması gerekir. Özel sektörün önemli problemlerinin başında; finansman, dünyada sürekli değişen fiyatlar bunlara bağlı yatırımlar ve işletme aşamasında üretilen malın nakliyesi, enerji, su, yol, liman ve pazarlama gibi alt yapı hizmetlerinde teşvik sağlanmaması gelmektedir.

● Türkiye'nin taşkömür işleme kapasitesi ve bu kapasite ile dünya ülkeleri kıyaslandığında ortaya çıkan tablo hakkında bilgi verebilir misiniz?

Dünya Kömür Enstitüsü (WCI) verilerine göre ekonomik olarak işletilebilir dünya kömür rezervi yaklaşık bir trilyon ton civarındadır ve bu rezerv miktarının yarısını taşkömürü rezervleri oluşturmaktadır. Kömür rezervlerinin miktar olarak çokluğu yanında en önemli özelliği ise, coğrafi olarak hemen hemen dünyanın bütün bölgelerinde yüzden fazla ülkeye yayılmış ve elliden fazla ülkede üretiliyor olmasıdır. Mevcut üretim seviyeleri ile görünür kömür rezervlerinin iki yüz yıl, petrol rezervlerinin kırk yıl doğalgaz rezervlerini altmış yılda tüketeceği tahmin edilmektedir. Derin yeraltı kömür madenciliği yapılan Zonguldak taşkömürü havzasının karmaşık jeolojik yapısı tam mekanizasyona gidilmesini engellemekte, taşkömürü üretimi, büyük ölçüde insan gücüne dayalı emek-yoğun bir şekilde gerçekleştirilmektedir. 1970'li yılların ortalarına kadar sürekli olarak artan üretim, giderek azalmış ve 2000'li yıllarda iki milyon ton seviyelerine düşmüştür.

Türkiye'de Zonguldak Kömür Havzası'nın varlığı, demir-çelik sektörünün oluşmasını sağlamış şu ana kadar yaklaşık 4x108 ton (1865-2008) tüvenan üretimi ile ülkemizin yegane taşkömürü havzasıdır. Dünyada taşkömürü piyasasına hakim olan ABD, Avustralya ve G.Afrika gibi ülkeler jeolojik koşulların çok elverişli olması, üretimin büyük bir kısmının açık işletmelerden sağlanması (derinlik <200 m) gibi çok önemli avantajlara sahiptir. Buna karşın derin yeraltı (derinlik >500 m) taşkömürü Madenciliği yapan ülkeler (Almanya, İspanya, G.Kore, Polonya ve İngiltere vb.) çalışma koşulları nedeniyle üretim maliyetleri yüksektir ve uluslararası taşkömürü fiyatları ile rekabet edememektedir. Zonguldak kömür havzası da derin taşkömürü işletmeciliği yapılması nedeniyle benzer sıkıntıları yaşamaktadır.

Zonguldak'ta üretilen taşkömürü, koklaşma özelliği nedeniyle demir-çelik fabrikalarının ana girdisini oluşturmaktadır. Koklaşma özelliğinden dolayı Kardemir ve Erdemir gibi iki dev tesisin bu bölgeye kurulmasına neden olan taşkömürü, bu açıdan değerlendirildiğinde stratejik değeri olan bir üründür. Türkiye Taşkömürü Kurumu'nun ülke ekonomisine olan olumsuz etkisini azaltmak ve zamanla ekonomiye olumlu katkı sağlayan bir işletme haline getirmek amacıyla, yeniden yapılanma programı ve üretimi artırma çalışmalarına hız verilmiştir. Son yıllarda devreye alınan derin kuyular ve sürdürülmekte olan ana kat hazırlıklarının tamamlanması ile ana alt yapı hazırlıkları gelecek otuz yıla hizmet verecek hale gelecek ve beş milyon ton/yıl üretim kapasitesine ulaşacaktır. Buna paralel olarak, Kurum tarafından işletilemeyen ve atıl durumdaki kömür rezervleri rödevans yolu ile özel sektör işletmeciliğine açılmıştır. Bu sahalardaki projelerin tamamlanması sonucunda beş milyon ton/yıl üretim hedeflenmektedir. Böylelikle ülkemiz demir-çelik sektörü ihtiyacının büyük kısmı Zonguldak havzasından karşılanabilecek ve bu sektörde dışa bağımlılık azaltılacaktır.

● Taşkömürü işletmelerinin karşılaştığı sorunlar ve bu bağlamda çözüm önerileriniz nelerdir?

Ülkemizin en önemli taşkömürü rezervleri Zonguldak Havzası'ndadır. Havza, Karadeniz Ereğli'den başlayarak Kandilli, Zonguldak, Amasra, Pelitovası, Azdavay ve Sö-

Zonguldak Taşkömürü Havzasında Rödovans Karşılığı Çalışan İşletmecilerin Yaptığı Üretim Miktarları

YILLAR	KÖMÜR (Ton)	BOKSİT (Ton)
2003	**47.943**	**25.576**
2004	65.124	75.966
2005	**511.355**	**42.692**
2006	795.931	73.473
2007	**817.092**	**22.647**
2008	1.043.909	-
TOPLAM	**3.281.354**	**240.354**

gütözü'ne kadar uzanan bölgeyi kapsamaktadır. Bölge, Karbonifer devrinde çökelmiş, Hersiniyen ve Alpin Orojenezleri'nin etkisiyle kıvrılmış, kırılmış ve çok karmaşık bir yapı kazanmıştır. Havzada 52 adet kömür daman olup, bunların ancak yirmi iki adedi üretime uygundur. Bu damarlara ait yatım ve kalınlıklar sırasıyla 0-90° ve 0,8-30 m arasında değişir. Mevcut üretimin yüzde 66'sı kalınlığı 1,5-4 m arasında olan damarlarda yapılmaktadır. Bu damarların yatımları ise (20°-45°) arasında değişmektedir. Üretim, +284 ve -560 kotlarında tamamen yeraltı işletmeciliğiyle gerçekleştirilmektedir. Zonguldak taşkömürü havzası kıvrımlı ve kırıklı jeolojik yapıya sahip olması nedeniyle tam mekanize kömür kazı sistemine geçilememekte, dolayısıyla üretim emek yoğun işgücüne dayalı olarak yürütülmektedir. Madenciliğin çok zor koşullar ve birçok olanaksızlıklarla gerçekleştirildiği Zonguldak Havzası'nda yeni projelerin gerçekleştirilmesi, idame ve yenileme yatırımlarının yeterli seviyede olması gerekmektedir. Havzanın jeolojik ve teknolojik koşulları elverdiğince mekanizasyonunu en üst düzeye çıkarmak, çağdaş madenciliğin önde gelen koşuludur. Havzaya en uygun teknolojiyi gerek yurt içinde geliştirmek, gerekiyorsa transfer edip özümsemek, hem iş kazalarını en alt düzeye indirmek, hem de öngörülen üretim hedeflerine ulaşabilmek için zorunlu olmaktadır. Zonguldak taşkömürü havzasında bu çalışmalar başlamıştır.

● Kömür üretiminde özelleştirme konusuna yönelik görüşünüz ve bu konuda karşılaşılan sorunlar nelerdir?

1909 Havza-i Fahmiye ve 1910 Teskere-i Samiye kararları; Zonguldak havzasını, kömür madenciliğinin yapılacağı bir havza olarak tanımlamış ve özel mülkiyete kapatmıştır. Bu kararlar havza gelişimine damgasını vurmuş, Havza'nın kendine özgü bir yapıya kavuşmasına neden olmuştur. Havza içindeki araziler özel kişilerce çeşitli amaçlarla kullanılmıştır. Fiili durumu hukuka uydurmak amacıyla 1986 yılında 3303 Sayılı Yasa çıkarılmıştır. Havzanın özel durumunun genel hükümlerle bağdaştırılmasında karşılaşılan zorluklar nedeni ile gerek 6309, gerekse 3213 Sayılı Maden Kanunu hükümleri Zonguldak havzasında uygulanmamıştır

Taşkömürü, Zonguldak ili ve havalisi için ekonomik, sosyal ve kültürel yapılanmada çok önemli olmuştur. 3213 Sayılı Maden Kanunu ve buna ilişkin Yönetmelik ve 3214 Sayılı Yasa hükümleri gereği kömür üretimi devletin hüküm ve tasarrufu altında bırakılmış ve bu da TTK 'ye görev olarak verilmiştir. Kurumun işletmesinin ekonomik olmadığı ya da terk ettiği ocaklardaki kömür rezervler ile alt yapı tesislerinin değerlendirilmesi, kaçakçılığın önlenmesi, istihdama, üretime ve özel girişimciliği destek amacıyla 1988 yılında rödovans işletmeciliği başlatılmıştır. TTK Ana Statüsü'nün kendisine verdiği yetkiye dayanarak işletemediği bazı kömür sahalarını özel şirketlere işlettirmeye başlamıştır.

TTK Amaç ve Ana Statüsü'ne dayanılarak başlatılan rödovans uygulamasının, 30.5.1940 tarih ve 3867 sayılı Ereğli Kömür Havzasındaki Ocakların Devletçe İşletilmesi Hakkındaki Kanun'un ve Bakanlar Kurulu'nun 15.10.1940 tarih ve 2/14547 sayılı kararına aykırı olduğu, rödovans işletmeciliğinin hukuksal temelinin bulunması gerektiği Başbakanlık Denetleme Müfettişlerinin yıllık denetim raporlarında yer almıştır.

5 Haziran 2004 tarih ve 25483 sayılı resmi gazetede yayınlanarak yürürlüğe giren 5177 sayılı Kanunla değişik 3213 sayılı Maden Kanunu'na eklenen Ek Madde 1 ile Havza'daki kömürleri işletmeye ve hukuku uhdesinde kalmak şartı ile işlettirmeye TTK yetkili kılınmıştır. Yeni yasa ile tereddütler ortadan kaldırılarak rödovans uygulaması, dolayısıyla özel taşkömürü işletmeciliği yasal zemine oturtulmuş ve ardından TTK kendi işletmediği sahaları rödovans karşılığı özel sektör işletmecilerine vermiştir.

Havzanın Maden Kanunu kapsamına alınması ve yasal engellerin giderilmesini takiben; Amasra Müessesesi imtiyaz sınırlarında dört, Üzülmez Müessesesi imtiyaz sınırlarında yedi, Karadon Müessesesi imtiyaz sınırlarında on, Kozlu Müessesesi imtiyaz sınırlarında iki olmak üzere toplam 23 saha ihale edilerek rödovans usulü işletmeye verilmiştir. Ayrıca 350 milyon ton rezerve sahip olan Amasra-B sahası özel sektöre verilmiş, şu anda derin maden kuyularının inşaatı devam etmektedir. Ülkemizde özel sektör, madencilik alanında her şeye rağmen önemli hamleler yapmıştır. Özelleştirilen kömür sahalarında da özel sektör başarılı çalışmalar yapmaktadır. Özelleştirmede en önemli sorun mevcut alışkanlıkların sürdürülmek istenmesi ve bürokrasinin direncidir.